

Семенова О.В.

аспірант,

*Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини*

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ КУРСУ «КОМПОЗИЦІЯ» ДЛЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

На сучасному етапі розвитку суспільства однією з проблем мистецької освіти є вдосконалення змісту та методики навчально-виховного процесу у вищій школі з метою формування професійної компетентності майбутнього вчителя образотворчого мистецтва. Існують невирішені суперечності між: потребами суспільства в професійних, компетентних і творчих художниках-педагогів, які мають необхідні знання, уміннями й навичками з композиції та недостатнім рівнем їхньої художньо-творчої підготовки, що зумовлено недосконалими змістом та методикою викладання дисципліни «Композиція».

Основні положення теорії композиції розроблені в працях М. Алпатова, М. Волкова, В. Ванслова, М. Ростовцева, В. Щербакова та інших учених художників-педагогів. Надалі методологічні засади композиції в змістовому й методичному аспектах досліджували О. Голубєва, С. Данілушкіна, Р. Паранюшкін, В. Устін, В. Щербина та інші науковці.

Нині на факультетах мистецтв вищих педагогічних навчальних закладів, де готують фахівців з образотворчого мистецтва, викладання таких дисциплін, як «Композиція», «Рисунок», «Живопис», «Декоративно-прикладне мистецтво» відбувається розрізнено, тобто незалежно одна від одної. Через це чимало студентів не здатні знаходити аналогії, не бачать зв'язків між елементами цілісної художньої форми, а відтак, не вміють грамотно побудувати композицію в будь-якому виді й жанрі образотворчого мистецтва.

У книзі «Мистецтво форми» І. Іттен наголошував: «...нові ідеї мають бути перетворені в нову художню форму, то в митцеві відповідно слід розвинути й скоординувати його фізичні, почуттєві, духовні й інтелектуальні сили в їхній гармонії» [2, с. 9].

Отже, завдання викладача – навчити майбутніх учителів образотворчого мистецтва образно бачити й відчувати, аналізувати й синтезувати, винаходити й створювати нову та оригінальну художню форму [1, с. 69]. Для цього ми розробили методику викладання дисципліни «Композиція», яка максимально охоплює різновиди й жанри образотворчого мистецтва та сприяє розвитку в студентів художньо-творчої компетентності й майстерності.

Дисципліну «Композиція» доцільно студіювати комплексно і послідовно. Насамперед, майбутнім художникам потрібно опанувати асоціативно-фігуративну (абстрактну), потім – фігуративно-символічну (декоративну), далі – образно-смыслову (реалістичну), а наостанок – образно-фантастичну (сюрреалістичну) композиції. Це дасть змогу щонайширше охопити різноманітні напрями, різновиди й жанри образотворчого мистецтва. Щоб реалізувати це у повному обсязі, структурно програма з композиції має складатися з відповідних розділів та модулів, кожен з яких повинен бути наповненим теоретичним матеріалом, тренінгами та аналітичними й творчими практиками.

У першому розділі «Асоціативно-абстрактна композиція» ми пропонуємо три змістових модулі. Де передбачено вивчити теоретичні основи композиції, що охоплюють такі теми: «Передумови становлення наукового розуміння сутності композиції», «Універсальні закономірності та виразні засоби композиції в образотворчому мистецтві», «Емоційні засади безпредметної композиції».

Другим розділом програми під назвою «Фігуративно-символічна композиція» пропонується такі теми: «Сутність типологія та методика побудови композиційних схем», «Стилізація у фігуративно-символічній композиції», «Пошук фігуративно-символічних зображувальних мотивів», «Пошук фігуративних способів графічної стилізації форми», «Графічна трансформація асоціативно-абстрактної композиції у фігуративно-символічну», «Колірна трансформація асоціативно-абстрактної композиції у фігуративно-символічну».

Третій розділ програми цілком присвячено реалістичній образно-смысловій композиції та охоплює слідуючі теми: «Художній образ у системі композиційних побудов», «Змістовий аналіз образно-смысловій композиції», «Композиційний аналіз графічного образу», «Композиція пейзажу», «Композиція портрета», «Композиція сюжетної картини».

Четвертим, завершальним, розділом програми охоплено низку теоретичних питань і практично-творчих завдань з образно-фантастичної композиції, що містяться у двох змістових модулях, які представлені темами: «Трансформативний принцип в образно-фантастичній композиції», «Колажний принцип фантастично-реалістичної композиції подвійного смислу», «Пошук фантастичних образів засобами кляксографії», «Пошук фантастичних образів засобами монотипії».

У ході викладання композиції для успішного виконання окреслених програмних завдань педагог має спрямувати свої зусилля на формування в студентів художньо-творчої компетентності й майстерності, що пов'язано з виробленням деяких прийомів аналітико-синтетичної діяльності, формуванням навичок композиційного мислення. Вивчення однієї і тієї ж самої теми за допомогою традиційної методики викладання

може мати різні результати, зумовлені індивідуальними особливостями студентів, рівнем розвитку їхніх творчих здібностей, підготовленістю.

Отже, Сучасна система вищої мистецької освіти потребує постійного удосконалення змісту та методики викладання фахових дисциплін. Для підвищення рівня художньо-творчої компетентності й майстерності студентів навчальну програму з композиції доцільно оновити з урахуванням різноманітних напрямів, різновидів і жанрів образотворчого мистецтва.

Список використаних джерел:

1. Гудак В. Композиція як провідна й визначальна дисципліна в процесі формування митця / В. Гудак // Вісник Львівської національної академії мистецтв. – 2012. – Вип. 23. – С. 66-78.
2. Иттен И.И. Искусство формы / И.И. Иттен. – М. : Издатель Д. Аронов, 2001. – 135 с.